ים טלפחא. היינו עדשים דסוף מסכת ע"ז (דף עה.) דאמר בעו מיניה מרב הונא הני [ט](גודגא) דארמאי מאי ג"ל תניתוה מי שהיו גיתיו וביתו בדיו טמאים הדפין והלולבין והעדשים מדיחן ופירש נמי הקונטרס המס דעדשה היינו גת עצמה וקשה דהתם תנן דגת לריכה ניגוב ואומר [מ] בקונטרס דאבריימת סמכינן דלא נהיגין למעבד ניגוב בגת [נ](ורש"י) מגיה המס בבריימת מנגבן ע"פ המוספת' ומצריך ניגוב לגת [ס](ור"ת) אומר דאפילו אי גרסינן מדיחן לא פליג אמתניתין דעדשים לאו היינו גת [ע]אלא כמו שפי' בערוך בערך טלפח מביאין טיט ומערבין בו תבן וגעורת של פשתן ועושים כמין ריחים גדולים ונותנין על הזיתים שיצא שומנן וההוא סגי ליה בהדחה וא"ת לר"ת אמאי לא חשיב במתניתין בד עצמו דמכר וי"ל דפשיטא הוא שהוא עיקרו של מכר ולא נקרא בית הבד אלא על שם בד ויקבים נמי דקתני בגמ' אינו בד עצמו אלא כמו שפירש בערוך יקבים סלים שמביאים בו זיתים והמס נמי גבי מי שהיו גיתיו וביתו בדיו טמאים הא דלא חשיב גת עצמו מפני שאין רגילות שיטמא לפי שטומרים אותו מליטמא מפני חשיבותו שלא ימצאו אחר מזומן אם יטמא זה וגם אין כל היד ממשמשין בו שהוא כבד ואי אפשר לטלטל ועוד שכבר פי' דין גת לענין יין נסך דבעי ניגוב והוא הדין לענין טהרות [פ] וא"ת בשלמא לפ"ה דכל הנהו [צ] דמכר הן מחוברין אלא לר"ת שמפרש עלפחא עיגול של טיט שאינו מחובר ויקבים סלים אמאי מכר דיין שאינן מחוברין וי"ל מפני שאינן חשובין כ"כ ובטלים אגב בד גופיה א"נ לפי שאין עובדין אלא לכך: **לא** מכר את הנסרים. נראה לר"י דהיינו נסרים שמכסין בהן את המיין כדאשכחן בפרק בירה (שבת דף מ.) אלא א"כ היו חמין שלו מחופים בנסרים:

אמר [פ](רבה) אמר רב נחמן [א]החזיק בחולסית קנה מצולה [ב] פשיטא דהא אמר שמואל מכר לו עשר שדות וכו' מהו דתימא התם הוא דסדנא דארעא חד הוא אבל הכא הא תשמישתא לחוד והא תשמישתא לחוד קא משמע לן: **מתני'** [ג]המוכר בית הבד מכר את הים ואת הממל ואת הבתולות [ד]אבל לא מכר את [ה]העבירים ואת הגלגל ואת הקורה [ו]ובזמן שאמר לו הוא וכל מה שבתוכו הרי כולן מכורין [ז]ר"א אומר המוכר בית הבד מכר את הקורה: **גמ'** ים טלפחא ממל א"ר אבא בר ממל מפרכתא בתולות א"ר יוחנן כלונסות של ארז שמעמידין בהן את הקורה עבירים כבשי גלגל חומרתא קורה קורה ת"ר [ח]המוכר בית הבד מכר את נסרים ואת היקבים ואת המפרכות ואת הריחים [ט] התחתונות אבל לא העליונה ובזמן שאמר לו הוא וכל מה שבתוכו הרי כולן מכורין בין כך ובין כך [י]לא מכר לא את העבירים ולא את השקין ולא את המרצופין רבי אליעזר אומר המוכר בית הבד מכר את הקורה שלא נקרא בית הבד אלא על שום קורה: **מתני'** [יא]המוכר את [יב] המרחץ לא מכר את הנסרין ואת הספלים ואת [יג]הבלניות בזמן שאמר לו היא וכל מה שבתוכה הרי כולן מכורין בין כך ובין כך לא מכר לא את המגורות של מים ולא את אוצרות של עצים: **גמ'** ת"ר [יד]המוכר את המרחץ מכר את בית הנסרין ואת בית היקמין ואת בית הספלים ואת בית הוילאות אבל לא את [יה] נסרין עצמן ולא יקמין עצמן ולא ספלים עצמן ולא וילאות עצמן ובזמן שאמר לו היא וכל מה שבתוכה הרי כולן מכורין [יו]בין כך ובין כך לא מכר לו את הבריכות המספקות לו מים בין בימות

מתן מעות הלכך לא קנה אלא אותו שהחזיק (יב) דהא הך דשמואל נמי אילו לא נתן מעות לא קנה אלא מה שהחזיק ואם נתן דמי חליין לא קנה בחזקת אחת מהן אלא כנגד מעותיו. וא"ת כיון דנתנן דמי כולן מיירי שמואל מה לנו לחזקת אחת מהן והלא קרקע נקנה בכסף ולא לריכה תו חזקה אלא למימר דבמקום שכותבין השטר מיירי דהתם לא קני קרקע במעות אלא בשטר או בחזקה כדאמרי' בפ"ק דקדושין (דף כו.) עלה דהך משנה נכסים שיש להן אחריות נקנין בכסף כו' אמר רבא לא שנו אלא במקום שאין כותבין את השטר אבל במקום שכותבין את השטר לא קנה עד שיכתוב את השטר ל"ג עד שיחזיק: **חדא דשמשתא.** (ו) כל העשר שדות עומדין לזריעה והלכך כשהה אחת משונין על ידי שדנא דארעא שמחבר אותן: **מתני' המוכר את בית הבד.** בית שהבד בו ואותו בית לתשמיש בד לבדו עשוי: **מכר את היס.** בגמ' מפרש דהיינו בד עצמו כדקמפרש ואזיל. ונראה בעיני דכל הנך דקתני בהו מכר קנועין הן שם ואינך דאינן מכוונים בכולל בית הבד מיטלטלי הן כדאמרן נמי (לעיל ד' פה.) גבי בית שמכר מכתשת קבועה ולא המיטלטלת: **הממל** (ז) **הבתולות.** בגמ' מפרש וקבועין הן: **עבירים וגלגל וקורה.** מיטלטלי הן ובגמ' מיפרשי כולהו: **ובזמן שאמר לו הוא.** בבית של בד וכל מה שבתוכו אני מוכר לך כולן מכורין ודוקא הני הצריכין לבית הבד אבל שאר תשמישין שמונחין בתוכו להשמר אינן מכורין: **מכר את הקורה.** כדמפרש טעמא בגמרא דהיינו עיקר בית הבד: **גמ' טלפחא.** היא עריבה שקורין מייש"ט עגולה כעדשה ועדשה קרי לה בבריימתא במסכת ע"ז (דף עה.). עדשים (ח) מתרגמינן טלופחין: **ממל אמר רבי אבא בר ממל מפרכתא.** אבן נקובה שמכניסין בה עץ ומפרכין בה הזיתים בבית הבד דהיינו דומיא דמכתשת. ויש מפרשים דהיינו עץ עצמו שמפרכין בו את הזיתים ולפי שהוא (ט) תשמישי בית הבד הוא מכור בכלל בית הבד ואע"ג דמיטלטל. ולשון ראשון מפירושי ר' חננאל ועיקר: **כלונסות.** אותן שנועצין (י) בראש הגת ומכאן ומכאן (יא) ונוקבים זה כנגד זה ונותנים בריחים מזה לזה ומעמידין הקורה על הבריח. ובלע"ז קורין להן יומיילי"ן תאומים ויש מקומות שקורין שרור"ש אחיות: **כיבשי.** נסרים שנותנין על הזיתים בבית הבד כשמורידין הקורה עליהן לכבשן ומשום דמיטלטלי לא מזדבני: **חומרתא.** וי"ל בלע"ז שמגלגלין בה את הקורה להעלותה ולהורילה: **קורה.** דמתני' היינו קורה כמשמעה שגם בגבל קורין לה כן: **מכר את הנסרים.** פירש כיבשי דל"ל תקשי אמתני' דהתם קתני לא מכר והכא קתני נתונים סביב הזיתים בבית הבד כדי שלא יתפזרו אלא דהכא דהכניד הקורה עליהם ונראה בעיני שמחוברים שם וקבועים הם שם לעולם. ובתוספתא [פ"ג ה"ג] גרס מכר את הילרים ונראה דגרים גרס והיינו עקל בית הבד שקושרין בהם הזיתים כדי שלא יתפזרו (י): **יקבים.** היינו יס החקוקה ועשויה כעין יקב וכדכתיב (יואל ג) והשיקו היקבים תירוש ויליהר והשיקו לשון הומה ורעש שהיין עושה כשנופל מן היקב: **המפרכות.** היינו ממל דמתני' דפריש לעיל מפרכתא: **הריחים התחתונה.** קבועה היא וטוחנין בה זיתים שבתחלה מפרכין אותן במפרכות ואח"כ טוחנין בריחים ואח"כ עוצרין אותן בבית הבד והכי אמרינן במנחות (דף פו.): **ושקין ומרצופין.** לשאת בהן זיתים בבית הבד אלא שהמרצופין הן של עור והשקין מנולה של עזים וכל דמטלטל לא מזדבן: **מתני'** הכי גרסינן בסדר המשנה **המוכר את בית המרחץ.** בית שעשוי לרחוץ בו. וג' בתים הן זה לפנים מזה כדאמרינן ביציאות השבת (שבת דף י.) פנימי לרחיצה חיצון שעומדין שם מלובשין שפושטין שם בגדיהם ובתוספתא [פ"ג ה"ד] קתני בהדיא המוכר את המרחץ מכר בתים הפנימים ובתים החיצונים: **הנסרים.** שנותנין על גבי קרקע המרחץ ועומדין עליהם הרוחצים שלא יהו רגליהם מתוס הקרקע אי נמי שלא יטנפו רגליהן ומשום דמטלטלי לא מיזדבני: **ספלים.** לתת בהן מים לרחוץ ומיטלטלין: **ווילאות.** מסך כנגד הפתח. ולי נראה כגד שמסתפגין בו דהיינו אלונטית: **לא מכר מגורות של מים.** בריכות מים שטופכות מים למרחץ: **ולא אוצרות של עצים.** שהיו לחמם בהן המרחץ. והיינו טעמא דאין אלו תשמישין המיוחדין למרחץ כי הך דלעיל ואין אלו מאני תשמישתיה אלא ממונו הן ליהנות בהם אפי' בתוך ביתו דכשקונה אותם קונה להסיק בביתו ולאפות ולצלות בהן כמו חיטי ושערי. מגורות כמו נהרסו ממגורות (יואל א) כיולא בו מגורה שהיא מליאה פירות (פסחים דף ט.): **גמ' בית הנסרין.** בית (כ) שמכניסין בו הנסרים לאחר רחיצה: **את בית היקמין** גרסי' בתוספתא [פ"ג ה"ד]. יש מפרשים חדר שמצניעין בו הגיגיות שמשימין בו מים חמין ולא נהירא לי דהיינו נמי בית היורות דקתני בתוספתא [שם]. ויש מפרשים (כא) יקמיס סודר שמעטפין בהן ראשן מפני חוס המרחץ. וכל הני בתים מיחברי לבית המרחץ: **אבל לא את הנסרים.** דמיטלטלי: **ולא** (כב) **הספלים** גרסינן. ואית דגרסי ספסלין שיושבין עליהן בבית המרחץ. ולראשון עיקר דהא בתוספתא נמי ספלים גרסינן:

בין

עין משפט נר מצוה

מ א מיי' פ"ח מהל' מכירה הל' יט סמג עשין פב טוש"ע ח"מ סימן קכב סעיף יב:

מא ב ג ד ה ו מיי' שם פכ"ה הלכה ז סמג שם טוש"ע ח"מ סימן רטו סעיף ב:

מב ז ח ט מיי' שם הל' ט טוש"ע שם סעיף ג:

רבינו גרשום

קמ"ל. דאפי' הכי קנה דסדנא דארעא כלומר כל הקרקע חד הוא: **פיסקא** ים טלפחא. לרעוין מיי"ש שאוצרין בהו: ממל. מפרכתא. זה כמו קורנס שמפרכין בו (ח) הענבים שהן עיקר תשמישי הבד: כלונסאות. אלו עצים שעומדים מיכן ומיכן לקורה ונקובין ומשימין בריח מזה לזה ומעמידי' הקורה על הבריח. עכירין כבשי אותן קצעין שמשימין על הקרשים (דין): קורה קורה ממש: הנסרים. הם הקרשים שמשכיבין על גבי התמד ויש אומרי' אלו אותם שמקיפין אותן סביב לתמד וקושרין שלא יתפזרו הענבים אילך ואילך: היקבים. הם הסלים שמביאין בהם הזיתים מן השדה לבית הבד: ריחים התחתונים. שהיו טוחנים בהן הזיתים ואחר כך משימין הזיתים ביקב כדי להוציא השמן יפה וכל הני שייכי לבית הבד לפיכך נמכרין הם: העליונה. דהיינו הרכב אינה נמכרת דלא שייכא היא בהדי בד בלבד: השקין. אלו השקין עצמן שהיו מביאין הענבים או הזיתים בהם לאותו כלי שהוא חרץ לכרם שהוא הולך ובא מכרם לבד ומבד לכרם והוא עשוי מן עור מרצופין שלתעזין מאל"ש: **פיס'** הנסרים. בית המרחץ שלהן היה עשוי מאבני שיש וכשהאש בוער מתחתיו מתחמם השיש מאד ומשימין נסרים על גבי הרצפה של שיש כדי שיעמדו עליהן הרוחצין: ספלים. גביעין שמזריקין מהן המים עליהן: הוילאות. אלו הבגדים שפורשין כנגדן לפתח המרחץ כעין וילון. כל הני לא שייכי למרחץ: מגורות המים. מקוואות המים שמכניסין אותן דרך סילון למרחץ: מכר את בית הנסרים. שמצניעין שם הנסרים כן הכי נמי בית היקמין: יקמין. אלו בגדים שמעטפין ראשיהם במרחץ כפני החום שלא יזיק להם בראשם וכל הני בנינים שייכי למרחץ ולא דוי מטלטלין דה"נ קתני מתני' לקמן:

ח) נראה לי"ל הזיתים.

הגהות הב"ח

(א) גמ' קנה מצולה החזיק במצולה קנה חולסית פשיטא דהא: (ב) שם ואת הריחים התחתונה אבל לא העליונה (ובזמן שאמר לו וכו' את המלופין) תא"מ וכ"ג ס"א לא מכר לא את העבירים ולא את השקין ולא את המרצופין ובזמן שאמר לו הוא וכל מה שבתוכו הרי כולן מכורין כו': (ג) שם בתוספתא המוכר את בית המרחץ: (ד) גמ' אבל לא את הנסרין עצמן ולא את היקמין עצמן ולא את הספלים עצמן ולא את הוילאות עצמן: (ה) "שב"ם ד"ה (בע"א) כיון וכו' אלא אותו שהחזיק הוואיל ואין מי שמוסר לו ואומר לו לך חזק וקני דהא הך דשמואל: (ו) ד"ה חדא דשמשתא כל שדות עומדין לזריעה והלכך העשרה כשהה אחת כל"ל: (ז) ד"ה הממל ואת הבתולות בגמרא מפרש דקבועין הן: (ח) ד"ה ממל וכו' ולפי שהוא עיקר תשמישי בית הבד: (ט) ד"ה כלונסות וכו' מכאן ומכאן לקורה ונוקבים: (י) ד"ה מכר את הנסרים וכו' אלא שהוא יתפזרו אבא ואבה הס"ל: (כ) ד"ה בית הנסרין בית שמצניעין בו את הנסרים: (ל) ד"ה ולא את הספלים: (מ) תוס' ד"ה יס וכו' ואומר שם בקונטרס וכו' גיגוב בגת ורשב"ם מגיה וכו' וי"ל דפשיטא הוא שהן עיקרו: (נ) בא"ר דכל הנהו מכר שהרי הן מחוברין:

לעזי רש"י

מיי"ש. עֲרֵבָה (חלק של הגת, שבו מניחים את הענבים).
יומיילי"ן [יומילי"ש].
תאומים (מוטות המחזיקים את הגת).
שרור"ש [שירור"ש].
אחיות (מוטות המחזיקים את הגת).
ווי"ן [וי"ן]. בורג המכבש (של הגת).

מסורת הש"ס

(ע) [ל"ל רבא], (פ) [ני' הערוך ערך עכר כ' העבירים וכן הגי' במשנה שבמשניות וכמצ' המי"ש שכן גירסת הרי"ף], (צ) [לקמן עמ' ס"ש], (ק) ס"ח הוילאות, (ר) [בתוספות שם], (ש) [בנ"י אותה לתרן בגמ'], (ת) [והו פירוש הערוך ערך יקמין], (א) [ל"ל גורגי], (ב) [ל"ל ור"ש], (ג) [ל"ל ור"ל], (ד) [ועי' בר"ש פוף טהרי'], (ה) [ועי' תוספות נדה פה. ד"ה הדפין וכו'].

בין בימות החמה. שהן מועטין וסד"א ליבטלו גבי המרחץ: **ולא בית כינוס העצים דעלים** גרסינן בתוספתא[ה]. לא מכר לא את הבית ולא את העלים דכי היכי דעלים לאו תשמישין [ד] נינהו גם הבית שעשוי לגרכו לא מיקרי תשמיש מרחץ כל כך: **וכל תשמישיו.** לטפוי אתא בריכות ואוגרות של עצים דהוו תשמיש למרחץ פורתא וכדמפרש לקמן שכתב לו מגרים החיצונים והנס בתוך המגר: **חנואתא.** חנויות למכור בו פת ויין: **שעתו כה שומשמי.** ליבשן כדי לעשות מהן שמן בבית הבד זה כדתנן (שבת דף כד:) בשמן שומשמין אבל עיקר תשמישן למכור פת ויין הוא: **הרי כולן מכורין.** ואפילו אוגרות של עצים וה"ה למנות זה: **אין כולן מכורין.** שהרי אין מיוחדין לבית הבד: הכי כתוב בפירושי רבינו חננאל וכן עיקר **אמר רב אשי חזינן אי א"ל בית הבד וכל תשמישיו ואלין מצרנוהי והני בכלל הנהו מצרני קנה להו ואי לא לא קנה.** וסוגיא דשמעתא [ה] דאמר הכי אלקא וקיימא לן כרב אשי דהוא בתרא. ושמעינן מינה בזמן שא"ל בית המרחץ וכל מה שבתוכו אני מוכר אע"פ שמגר לו מגרים החיצונים לא קנה בריכות של מים ולא בית כינוס עצים דקיימא לן מגרים הרחיב (ו) אבל אם א"ל מרחץ וכל תשמישיו ומגר לו מגריו והנס בתוך המגר הרי הן מכורין הואיל וחזו פורתא לתשמיש בית הבד ואע"ג דאמרן לעיל בריש פירקין [פא:] מגרים הרחיב לו הכא לא אמרינן הכי דכיון דחזי להך בית קצת לתשמיש בית הבד והוא בתוך המגר ודאי מכרו לו דלכך תיחס את המיגר חוצה לו. לשון אחר כתוב בספרים אי אמר לי' בית הבד וכל תשמישיו ואלין מצרנהא לא קני דהשתא לא קאי ואלין מצרנהא אתשמישין אלא אבית הבד קאי הלכך לגבי תשמישין נאמר מגרים הרחיב לו אבל אי אמר אלין מגרני בית הבד וכל תשמישיו קני דהשתא אתרוייהו קאי וכמאן דאמר אלו מגרני בית הבד ואלו מגרני כל תשמישיו דמי ולא נהירא דלא שנא הכי ולא שנא הכי אתרוייהו קאי ורא"שון עיקר: **מתני' מכר את הבתים.** דבתים בכלל עיר. ומכר את האגרות לא אינטריך למיתני דהיינו עיקר עיר דעיר משמע אויר העיר: **בית השלחין.** שחוץ לעיר וסמוכין לעיר. ובגמרא מפרש מאי שלחין: **אבל לא את המטלטלין.** מאני תשמישתיה כגון תנור וכירים וכל הנך מטלטלין דלעיל דאמרן בהו לא מכר וכ"ש חיטי ושעורי: **ואפילו היו בה בו'.** בגמ' מפרש מאי אפילו ממה חמורין יותר משאר מטלטלין לימכר בכלל העיר: **בהמה ועבדים.** אין נקראין מאני תשמישתיה ומאחר שהן מכורין כ"ש חיטי ושעורי וכסף וזהב דהוו מטלטלי דלא ניידי כדמוכח בגמ': **הסנטר.** בגמ' מפרש: **גמ' ת"מ.** ממתני' דקתני בריש לא מכר את המטלטלין וקאמר בסיפא אבל אם אמר לו כל מה שבתוכה אז העבדים מכורין מכלל דמעיקרא לא הוו מוזדבני אגב מתא משום דמטלטלי נינהו בתמיה ואמן מיבעיא לן בפרק מי שמת [לקמן קנ.] אי כמטלטלי (ו) אי כמקרקעי דמי כלומר הא מיבעיא ליה אם לפי לשון בני אדם קרוי מטלטלי או מקרקעי דמדאורייתא ודאי כמקרקעי דמי לקנות בכסף בשטר ובחזקה כדתנן בקידושין (דף כב:) משום דאיתקוש לקרקעות דכתיב [ויקרא כה] והתנחלתם אותם אבל לגבי לשון בני אדם לגבי מאן דאמר מטלטלי לפלגיה מיבעיא לן התם [לקמן קנ.] אי דעתו של אדם ליתן עבדו בלשון זה או לא ולא איפשוט התם ואמאי הא איכא למפשטה ממתני' דהכא דלפי דעת בני אדם חשוב מטלטלי שהרי המוכר את העיר סתמא דעתו אמקרקעי ואפי' הכי לא מכר את העבדים: **מאי אפילו.** דמשמע אפי' עבדים שאין להם דין מטלטלי: **אלא מאי איש לך למימר.** אמאי קתני אפי' משום דשאני מטלטלי דנייד שיש בו רוח חיים ויכול להוליכו לעיר אחרת ממטלטלי דלא ניידי קא"ל אפי' כי אמר כל מה שבתוכה ונמכרו מטלטלי דלא ניידי אלו העבדים והבהמות אינן מכורין דלא מכטלו אגב מתא קמ"ל דמכורין הן. ואפי' תימא נמי דעבדא לגבי שאר דיני כמקרקעי דמו ואמאי לא קני להו הכא גבי מקרקעי משום דשאני כו' דאין דעתו של מוכר עיר אלא לדברים הקבועים בעיר ונקראין על שם העיר אבל זה שיכול ללאת מן העיר אינו בכלל עיר: **כר מחווניתא.** עבד הממונה להגיד ולאחווי תחומי השדות של מי זה ושל מי זה והוא עבד לשר העיר ואי אפשר לעיר בלא אותו (ח). ורבינו חננאל פירש סנטר הוא שומר העיר לשון נוטרה את הכרמים (שיר א): **שמעון בן אבטולמוס.** כפר"ח: **באגי.** שדות שסביב המדינה: **כל שכן באגי.** דלא ניידי: **לא מוזדבן.** משום דנייד: **דכתיב ושולח מים.** כלומר להכי נקראין שלחין שאריכין לגשמים. הכא לא גרסינן אבל בר מחווניתא לא אלא הכי גרסינן (ט) ושולח מים וגו': **בשלמא למאן דאמר בר מחווניתא כו' אלא למאן דאמר.** סנטר דרבי שמעון היינו באגי מה בא להוסיף על תנא קמא היינו שלחין דקאמר תנא קמא: **גינוניתא.** גנות הסמוכין לעיר ושבתוך העיר דשייכי לעיר טפי מבאגי שהרי גן ראוי לטייל בו כמו בבית: **שלחיך.** גנות המשלחין פירות בכל שנה: **בשלמא למאן דאמר.** דסנטר היינו באגי היינו דקאמר תנא קמא גינוניתא דהיינו שלחין מוזדבני אבל באגי לא ואתא רבן שמעון בן גמליאל למימר אפילו באגי מוזדבני: אלא

בימות החמה (ה) ובימות הגשמים ולא בית כינוס העצים [א]ואם אמר לו בית המרחץ וכל תשמישיו אני מוכר לך כולן מכורין ההוא דאמר ליה לחבריה בית הבד וכל תשמישיו אני מוכר לך (ב) הויא הנהו חנואתא אבראי דהוו שטחו בהו שומשמי אתא לקמיה דרב יוסף א"ל תנינא אם אמר [ב]בית המרחץ וכל תשמישיו אני מוכר לך הרי כולן מכורין אמר ליה אביי והא תני רבי חייא אין כולן מכורין אלא אמר רב אשי [ג]חזינן אי א"ל בית הבד וכל תשמישיו ואלין מצרנהא קני ואי לא לא קני: **מתני'** [ג]**המוכר את העיר מכר בתים בורות שיחין ומערות מרחצאות ושובכות בית הבדין ובית השלחין אבל לא את המטלטלין ובזמן שאמר לו היא וכל מה שבתוכה אפילו היו בה בהמה ועבדים הרי כולן מכורין רשב"ג אומר** [ג]**המוכר את העיר מכר את הסנטר: גמ'** אמר ליה רב אחא בריה דרב אויא לרב אשי שמעת מינה [ד]עבדא כמטלטלא דמי דאי כמקרקע דמי ניזדבן אגב מתא ואלא מאי עבדא כמטלטלא דמי [ו] מאי אפי' אלא מאי אית לך למימר שאני בין מטלטלא דנייד ממטלטלא דלא נייד אפילו תימא עבדא כמקרקע דמי שאני בין מקרקע דנייד למקרקע דלא נייד: רבן שמעון בן גמליאל אומר המוכר את העיר מכר את הסנטר: מאי סנטר הכא תרגימו בר מחווניתא שמעון בן אבטולמוס אומר באגי מאן דאמר בר מחווניתא כל שכן באגי מ"ד באגי אבל בר מחווניתא לא מיזדבן תנן בית הבדים ובית השלחין סברוה מאי שלחין באגי דכתיב [ז]ושולח מים על פני חוצות בשלמא למאן דאמר בר מחווניתא אמר תנא קמא באגי מיזדבני בר מחווניתא לא מיזדבן ואתא רבן שמעון בן גמליאל למימר אפי' בר מחווניתא נמי מיזדבן אלא למ"ד באגי ת"ק נמי הכי קאמר מי סברת מאי שלחין באגי לא מאי שלחין גינוניתא שנאמר [ז]שלחיך פרדס רמונים אבל באגי לא מיזדבני ואתא רבן שמעון בן גמליאל למימר אפי' באגי נמי מזדבני איכא דאמרי סברוה מאי שלחין גינוניאתא בשלמא למאן דאמר באגי אמר תנא קמא גנוניתא מיזדבן באגי לא מיזדבני ואתא רשב"ג למימר אפילו באגי מיזדבני אלא

אלא מאי עבדא כמטלטלי דמי מאי אפילו. לאו משום דאי כמקרקעי דמי אתי אפי' אלא לומר דלא מפלגינן בין מטלטלי דניידי למטלטלי דלא ניידי פריך וה"ה דהוי מצי למיפרך אי כמטלטלי דמי אפי' גבי מצר יהו מכורין: **מי סברת מאי שלחין כו'.** ואם תאמר דבכולי גמרא הוו בית השלחין באגי שדות שמשקין אותן ומאי שנא הכא דמשנינן להו מכל בית השלחין שבגמרא ויש לומר דפשיטא ליה לגמרא דאין חילוק בין שדה בית השלחין ושדה בית הבעל לענין מכר ויש חילוק בין באגי לגינוניתא לכך לא ניחא לפרש שלחין כמו בעלמא דהוה משמע דאתא למעוטי שדה בית הבעל:

שלחיך פרדס וגו'. על שם האילן שעושה נדיס ושולח פארות כדכתיב ותעש נדיס ותשלח פארות וגו' (יחזקאל יז): [ו]**אמר תנא קמא** [ז]**באגי לא מזדבני ומהדר ליה רבן שמעון בן גמליאל בר מחווניתא מזדבן.** ואף על גב דשמעינן מק"ו דבאגי מזדבני מ"מ כיון דתנא קמא אית ליה דאפילו באגי לא מזדבני הוה ליה לרשב"ג לפרושי שפיר ולמימר דבאגי ובר מחווניתא מזדבן: הכי

ה) [גר' הרי"ף ורא"ש בית הבד]. ב) לקמן קנ., ג) לקמן עח:, ד) לקמן דף קנ. [כ"ק יב. יגמות עט. ניחין נט.]. ה) [פ"ג ה"ד]. ו) שיר נט"ב. ז) [נ"ל גינוניתא].

תורה אור השלם

1 הַנִּתָּן מָטָר עַל פְּנֵי אָרֶץ וְשֹׁלֵחַ מַיִם עַל פְּנֵי חוּצוֹת: איוב ה י

2 שְׁלָחַיִךְ פַּרְדֵּס רִמּוֹנִים עִם פְּרִי מִגְדָּנִים כֹּפָרִים עִם נְרָדִים: שיר השירים ד יג

הגהות הב"ח

(ה) גמ' בימות החמה ובין בימות הגשמים ולא את בית כינוס: (ב) שם הוריין הנהו חנואתא: (ג) שם כמטלטלא דמי אי הכי מאי אפילו: (ד) רשב"ם ד"ה ולא בית כינסא וכו' לאו תשמישין המיוחדין למרחץ נינהו: (ה) ד"ה הכי כתב וכו' וסוגיא דשמעתא הכי כ"ל ותיבת לומר נמחק: (ו) בא"ד הרחיב לו אבל יכו' דחזי הך בית קצת וכו' לא קאי האי אלין: (ז) ד"ה ש"מ וכו' כמטלטלי דמי אי כמקרקעי וכו' עבדו נמי בלשון זה: (ח) ד"ה בר וכו' בלא אותו עבד וכיוצ: (ט) ד"ה דכתיב וכו' אלא ה"ג דכתיב ושולח:

מוסף רש"י

בר מחווניתא. זקן הממונה להיות בקי בנתלת גנות שדה כל אם ואם (גיטין פ:) שיודע מילני השדות וגבוליהן עד כאן של פלוני מכאן ואילך של פלוני (סנהדרין צח. ע"ש).

עין משפט נר מצוה

מג א מי' פכ"ה מהל' מכירה הלכה ט סמג עשין פג טוש"ע ח"מ סי' רטו ס"ג:

מד ב מי' שם הל' ח טוש"ע שם סעי' ב:

מה ג מי' שם פכ"ו הלכה ו סמג שם טוש"ע שם סעיף ד:

רבינו גרשום

בימות הגשמים. שהן יותר: דהוו שטחו בהו שומשמי. ולאחר שהיו מיבשין אותן היו מוליכין לבית הבד כדי לדרוס אותן: אי א"ל בית הבד וכל תשמישיו אני מוכר לך ו) ואלין מצרנהא ודאי לא קנה. משום דאיכא למימר מצרים הרחיב לו והאי דקאמר ואלין מצרנהא אבית הבד קאמר ואהנהו תשמישין דאית בבית הבד. אבל הנהו חנואתא לא קנה דאמרי' מצרים הרחיב לו. אבל אמר ליה אלין מצרנהא בית הבד וכל תשמישיו קנה אפי' להנהו חנואתא דהאי דקאמר אלין מצרנהא בית הבד וכל תשמישיו אכולה מלתא קאמר וקנה הכל בכל שמחזיקין המצרים: **פרדס** ובית השלחין. מפרש בגמ': ש"מ. מדקתני גבי מטלטלין אפי' היו בה בהמה ועבדים כולן מכורין ואיכא למשמע מינה דעבדא כמטלטלי דמי דאי כמקרקעי דמי וכו': אי הכי מאי אפי'. דמשמע דלאו כמטלטלין דמי: אלא מאי אית לך למימר. דקתני ליה גבי מטלטלין וקתני אפי' משום דשאני מטלטלי דנידי כלומר שיש בו רוח חיים ממטלטלי דלא ניידי כשאר מטלטלי ומשום הכי אצטריך למיתני להו לגבי מטלטלי: אפילו תימא. נמי דכמקרקעי דמי ואמאי לא קתני להו גבי מקרקעי משום דשאני כו': סנטר בר מחווניתא. זה ממונה המדינה שהוא מחזה ויודע כמה בני אדם פורעין מס למלך ומכמה בתים ומכמה שדות וכמה שייכי לעיר: בגי. אלו שדות שסביב המדינה: למאן דאמר דבר מחווניתא מזדבן. דלא שייך לעיר כל כך: כל שכן בגי. שדות בית הבעל דשייכי לעיר: דכתיב ושולח מים על פני חוצות. כלומר כל שעה וכל עת צריך להשקות במים: בשלמא למאן דאמר דסנטר בר מחווניתא הוא היינו דאמר ת"ק דבגי דהיינו בית השלחין מוזדבני. משום דשייכי בעיר אבל בר מחווניתא כו': תנא קמא. דר' שמעון דמתני': נמי הכי קאמר. מכר בית השלחין דהיינו באגי מאי איכא בין ר' שמעון לת"ק: מאי בית השלחין גינוניתא. גנים דבתוך העיר גינוניתא אבל באגי לא מוזדבני לתנא קמא ולעולם סנטר באגי: בשלמא למאן דאמר דסנטר היינו באגי. היינו דקאמר

ו) גי' רבינו כאן הוא כגי' הלשון אחר שהביא הרשב"ם ז"ל דא"מ מי אמר אלין מצרנהא מקודם לו שאמר בסוף.

הבי גרים רבינו חננאל וכן בתוספתא (פ״ג) תא שמע רבי יהודה אומר סנטר מכור אנקולמוס אינו מכור מאי לאו מדאנקולמוס גברא סנטר נמי גברא הא כדאיתא ה״נ מסתברא דקתני סיפא כו׳ מאי ביזלי פיסקי בגאי פיסקי בגאי הוא דלא מזדבני אבל בגאי עצמם מזדבני פירוש ומדקאמר אבל לא את שיריה דהיינו פיסקי בגאי מכלל דאיירי נעיל בגאי וקאמר מי סברת רבי יהודה כר״ש סבירא ליה וקאי כוותיה והא לא מצית אמרת הכי דהא פליג עליה בנוותיה והוא הדין דפליג עליה בסנטר אלמא דסנטר דרשב״ג בר מחווניתא וקשיא למ״ד בגאי והא לא תקשי למ״ד בר מחווניתא ול״כ תרי גווני סנטר ניהו דסנטר דרשב״ג גברא הוא ודבי יהודה בגאי דבגלאו הכי נריכין אנו לומר תרי גווני סנטר ניהו כדאמרינן בהזורק בגיטין (דף פ:) אפי׳ לא כתב לה אלא נשם סנטר שבעיר הרי זו מגורשת ובברלשים רבה (פע״ז) אתנסיבת לסנטירא ד) (יקירא) ובתוספתא דבבא מציעא נכרי שעשה לישראל אפוטרופוס או סנטר משמע מכל הני דסנטר גברא ודבי יהודה הוי בגאי: ואת

אלא למאן דאמר בר מחווניתא אמר תנא קמא גינוניתא ומהדר ליה רבן שמעון בן גמליאל בר מחווניתא מי סברת מאי שלחין גינוניתא לא מאי שלחין בגי דכתיב [1]ושולח מים על פני חוצות אבל בר מחווניתא לא מזדבן ואתא רבן שמעון בן גמליאל למימר דאפי׳ בר מחווניתא נמי מזדבן תא שמע ר׳ יהודה אומר סנטר אינו מכור אנקולמוס מכור מאי לאו מדאנקולמוס גברא סנטר נמי גברא מידי איריא הא כדאיתא והא כדאיתא ומי מצית אמרת הכי והא קתני סיפא [2]אבל לא שייריה ולא בנותיה ולא חורשין המוקצין לה ולא ביברין של חיה ושל עופות ושל דגים ואמרינן מאי שייריה ביזלי מאי ביזלי א״ר אבא פיסקי בגי פיסקי בגי הוא דלא מזדבני הא בגי עצמן מזדבני איפוך ר׳ יהודה אומר סנטר מכור אנקולמוס אינו מכור ומי מצית אמרת רבי יהודה כרשב״ג סבירא ליה והא רבי יהודה כרבנן סבירא ליה דקתני סיפא אבל לא שייריה ולא בנותיה ואילו רשב״ג האמר מכר את העיר מכר בנותיה דתניא המוכר את העיר לא מכר את בנותיה רשב״ג אומר המוכר את העיר מכר בנותיה רבי יהודה סבר ליה כוותיה בחדא ופליג עליה בחדא: ולא ביברין של חיה ושל עופות ושל דגים: ורמינהי היו לה בנות אין נמכרות עמה [3]היה לה חלק אחד בים וחלק אחד ביבשה ביברים של חיה ושל עופות ושל דגים הרי אלו נמכרים עמה לא קשיא [4]הא דנגיח קאיהי לגו והא דנגיח קאיהי לבר והא קא תני ולא את חורשין המוקצין לה אימא [5]המוקצין הימנה: **מתני׳** [6]המוכר את השדה מכר את האבנים שהם לצרכה ואת הקנים שבכרם שהם לצרכו ואת התבואה שהיא מחוברת לקרקע ואת חיצת הקנים שהיא פחותה מבית רובע ואת השומירה שאינה עשויה בטיט ואת החרוב שאינו מורכב ואת בתולת השקמה אבל לא מכר לא את האבנים שאינן לצרכה ולא את הקנים שבכרם שאינן לצרכו ולא את התבואה שהיא תלושה מן הקרקע בזמן שאמר לו היא וכל מה שבתוכה הרי כולן מכורין בין כך ובין כך לא מכר לא את חיצת הקנים שהיא בית רובע ולא את השומירה שהיא עשויה בטיט ולא את החרוב המורכב ולא את סדן השקמה:

גמ׳

אלא למאן דאמר. סנטר היינו בר מחווניתא מה ענין תוספת זו על דברי ת״ק דת״ק אמר גינוניתא מזדבני אבל בגאי לא מזדבני וקמהדר (ה) רשב״ג בר מחווניתא נמי מזדבן בתמיה הכי הוה ליה למימרא רשב״ג אומר המוכר את העיר מכר את הבגאי ואת הסנטר אבל מדנקט סנטר לאוד מכלל דשמעינהו לרבנן דבסנטר לאוד אמרי אינו מכור ואתא איהו למימר דמזדבן ובע״כ כיון דשלחין גינוניתא בבגאי הוא דאמור רבנן לא מזדבני ואתא איהו למימר דמזדבני: ה״ג **תא שמע ר׳ יהודה אומר סנטר אינו מכור אנקולמוס מכור.** דהא לקמן מפרינן לה ואמרי סנטר מכור אנקולמוס אינו מכור וכך היא גווניה בתוספת׳ (פ״ג ה״ה) כדמפרינן לה בסמוך. ואית דגרסי הכא בתרוייהו אינו מכור ולקמן לא גרסי׳ איפוך אלא הכי גרסינן אימא רבי יהודה אומר סנטר מכור אנקולמוס אינו מכור: **אנקולמוס.** הוא סופר המלך לכתוב מספר השדות והבתים והאנשים לתת מס של כל אחד לשר העיר: **מידי איריא כו׳.** בתמיה. (ו) אלא לעולם סנטר היינו בגאי: **ומי מצית אמרת הכי.** דסנטר דרבי יהודה היינו בגאי: **והקתני סיפא.** דהך ברייתא דפיסקי בגאי לא מזדבני דמשמע הא בגאי מזדבני והיכי קתני ריש״א סנטר אינו מכור כלומר בגאי לא מזדבני א״כ קשיא ריש״א לסיפא: **שייריה.** ואית גרס שיריה. ולקמן מפרש: **ולא בנותיה.** כפרים הסמוכים לה: **ולא חורשים.** יעריס כדכתיב חרש מגל ביחזקאל (לא). ביער [דנרים יט] מתרגמינן בחורשא: **המוקצים לה.** הסמוכין לעיר ופתוחין לה ולקמן מוקמינן לה בשאין פתוחין לעיר ומתרצין המוקצין ממנה. המוקצין מזומנין: ה״ג בתוספתא ו) **ולא ביברין של חיה ושל עופות ושל דגים.** ולקמיה מוקמינן לה בדנגיח קאיהו לבר: **ביזלי פיסקי בגאי.** חתיכות בקעה הגדולה הסמוכה לעיר אלא שמופלגת ממנה קצת שיש הפסק לומא ביניתיים ושיריה לשון שרייס הוא: **פיסקי בגאי הוא דלא מזדבני.** שהרי רחוקין ומופלגים מן העיר הא בגאי עצמן הסמוכין לעיר מזדבני: ה״ג **איפוך ר׳ יהודה אומר סנטר מכור אנקולמוס אינו מכור.** ולעולם סנטר בגאי והיינו דקאמר סנטר מכור דהיינו בגאי אבל שייריה דהיינו פיסקי בגאי לא מזדבני. והשתא סבירא ליה לר׳ יהודה בסנטר כרשב״ג והיינו דקפריך ומי מצית אמרת ר׳ יהודה כרשב״ג סבירא ליה הקתני בסיפא דמילתיה דר׳ יהודה ואם אמר לו כל מה שבתוכה הרי כולן מכורין בין כך ובין כך לא מכר לא את שייריה ולא את בנותיה ואילו כו׳: ומשני **סבר ליה כוותיה בחדא ופליג עליה בחדא.** ר׳ יהודה בסנטר סבר לה כרשב״ג ובבנותיה פליג עליה: **הכי נמי מסתברא** לא גרסינן בכולה סוגיא: ה״ג **ולא ביברין של חיה ועופות ודגים.** כעין אמר מר: **ורמינהי כו׳.** בהך ברייתא גרסינן הרי אלו נמכרין עמה: הכי גרסינן **היה לה חלק אחד ביבשה וחלק אחד ביבשה וביברין של חיה ועופות ודגים הרי אלו נמכרין עמה.** וחלק אחד ביבשה נמי אעיר קאי דכיון דקתני ריש״א היו לה בנות אין נמכרות עמה משמע בנות הוא דלא מזדבני דמופלגין מן העיר ואינם מאותה העיר ממש שהרי שם אחר יש להם. אבל אם יש לעיר חלק אחד ביבשה ונקרא בשם העיר נמכר עמה דהא עיר אחת היא בין הכל. א״נ חלק אחד ביבשה כמו שאר העיר אלא שמופלג מן העיר ומיהו על שם העיר נקרא: **דנגיח קייהו לגאו.** פתיחתן לגד העיר נמכרין עמה אבל הך קמייתא דנגיח קייהו לבר: **והקתני.** בהך קמייתא ולא את החורשין המוקצין לה דמשמע דנגיח קייהו לגאו ואפי׳ הכי לא מכר: **אימא המוקצין הימנה.** ופתוחין לתוך: **מתני׳ האבנים שהן לצרכה.** גגמרא [פט.] מפרש. ואף על גב דתשמישין המטלטלין הן כיון דקביעי להאי תשמיש ואין מזיזין ז)אותה מהאי שדה לעולם כמחובר חשיב להו: **את הקנים שבכרם שהן לצרכו.** גגמרא [שם] מפרש. ומתילא שמעינן דהמוכר את השדה מכר את הכרם שכל אילנות בכלל שדה אחד גפנים ואחד כל האילן חוץ מחרוב המורכב וסדן השקמה דתמוכא במתניתין וגגמרא דאמרי׳ בגמרא [פט:] אי אית ליה גופני לבר מגופני כלומר אדם שאומר לחבירו שדה אני מוכר לך חוץ מן האילנות ויש בו גפנים חוץ מן הגפנים אמר לו מכלל דאילו אתק היו מכורין בכלל שדה: **חילק הקנים.** טרו״ק בלע״ז קנים הרבה גדילים בקלח אחד: **שהיא פחותה.** בטילה לגבי שדה: **שומירה.** סוכת נוצרים ח): **שאינה עשויה בטיט.** טוחה בטיט: **ולא החרוב שאינו מורכב.** דהיינו בבחרותו אבל כשמזקין ומתגבר מרביצין אותו ויש לו שם בפני עצמו ולא בטיל לגבי שדה אבל כל שאר אילנות בכלל שדה: **בתולת השקמה.** בבחרותה קודם שנתחבו ענפיה אבל כשמזקין וגדל הרבה קולפין הענפים ונאיים אחרים במקומן ונקרא סדן השקמה ערוג״ה בלע״ז: **לא את חילק הקנים כו׳.** שכל אלו חשובין שדה בפני עצמן והרי הוא כמו שמוכר לחבירו שני שדות ויש לו שדה אחרת בתוך השתיים ואם אמר לו שני השדות וכל מה שבתוכן אני מוכר לך דאין שדה השלישית שביניהן מכור אף כאן שדה אחת מכר לו ולא שתי שדות ומילת קנים ומרוב המורכב וסדן השקמה חשובין שדה בפני עצמן:

גמ׳

עין משפט נר מצוה

מו א ב ג ד מיי׳ פכ״ו מהל׳ מכירה הל׳ ח סמג עשין פב טוש״ע ח״מ סי׳ רטו סעיף ד:

מז ה מיי׳ שם הל׳ ג טוש״ע שם סעי׳ ה:

רבינו גרשום

ת״ק וכו׳ ומהדר ליה רשב״ג [בר] מחווניתא. והא תנא קמא בר מחווניתא לא דכר שמיה בלשון קושיא גרסי׳: מאי שלחין דקאמר ת״ק באגי מיזדבנא. אבל בר מחווניתא לא מזדבן ואתא רשב״ג למימר אפי׳ בר מחווניתא מזדבן: ת״ש. אם סנטר בר מחווניתא הוא אי לא: אנקולמוס מכור. וזהו סופר העיר שכותב כמה יוצאין ופורעין מס למלך מבתים ושדות: סנטר נמי גברא. דהיינו בר מחווניתא ולא בני: והא כדאיתא. דסנטר בני. ה״ג ומי מצית אמרת הכי. דסנטר בני: והא מדקתני סיפא. דהא ברייתא דר׳ יהודה: שייריה. מפרש לקמן: חורשין. יערין: המוקצין לעיר. כלומר שהן פתוחין לעיר וקוצצין ממנו בני העיר לצרכן: פיסקי באגי. קטנות שמסתפקות מהן בהמות: הא בני. שהן גדולות מזדבני ואי אמרת דסנטר היינו בני דמזדבני א״כ קשיא לר׳ יהודה דאמר ברישא דברייתא סנטר אינו מכור: לעולם סנטר באגי ומזדבן ודקא קשיא לך רישא. איפוך רישא ר׳ יהודה אומר סנטר מכור דהיינו כר׳ שמעון דאמר מכר את העיר מכר את הסנטר: והא ר׳ יהודה כרבנן ס״ל. בברייתא והכי מסתברא דהכי קתני ר׳ יהודה לא את שייריה ולא את בנותיה ותניא המוכר את העיר לא מכר את בנותיה דהיינו רבנן ור׳ יהודה נמי הכי קאמר. ומשני ר׳ יהודה סבר לה כוותי׳ דרשב״ג בחדא דבגי מזדבנא. ופליג עליה בחדא דלא מכר את בנותיה משום דלא שייכי לעיר הוי: והבנות. כפרים אין נמכרות. עמה עם העיר: חלק אחד בים. מצד זה של עיר: וחלק אחד ביבשה מאידך צד של עיר: הא דנגיח קייהו לגאו. בברין שמחוץ לעיר ופתוחין לעיר נמכרין עמה דשייכי עם העיר. אבל אם פתוחות לבר חוץ לעיר אין נמכרין עמה: והא קתני ולא חורשין המוקצין לה אין נמכרין עמה. אלמא אע״ג דנגיח קייהו לגיו אין נמכרין. ומשני אימא המוקצין הימנה דלאו פתוחין לה משום הכי אין נמכרין הא אי הוי מוקצין לה נמכרין: שהם לצרכה. מפר׳ בגמ׳: **שם׳** ואת חיצת הקנים שהוא פחות. שאם יש בסוף השדה חיצת הקנים. והן קנים הדוקרנין שעולין הרבה בגזע אחד. ואותו מקצת הוא פחות מבית זריעת רובע קב אינו חשוב ולא אמרי׳ דשיירו אלא נמכר עמה: ואת השומירה. כיח קטן שבשדה שיושב בה השומר: ואת החרוב שאינו מורכב. בו ענף ממין אחר ולא חשיב ונמכר עמה: ואת בתולת השקמה. היינו ארז שעדיין לא קצצו נופין התחתונים שישביח ויגדל לצורך קורה להיות סדן גדול לא חשיב ונמכר עמה:

מסורת הש״ס

ו) [פ״ג ה״ה], ב) [צ״ל תוספ], ג) במ״ל: שומרים, ד) [צ״ל דקתמא],

תורה אור השלם

1 הנתן מָטָר על פני אָרֶץ ושלח מים על פני חוצות: איוב ה י

הגהות הב״ח

(א) רשב״ם ד״ה אלא וכו׳ וקמהדר ליה רשב״ג וכו׳ דמזדבן (ובע״כ כיון וכו׳ דמזדבני) תא״מ וי״כ ס״א אין זה: (ב) ד״ה מידי איריא כו׳ בתמיה ולעולם כל״ל ותיבת אלא נמחק:

לעזי רש״י

טרו״ק [טרוק״א]. אשכול.

טרונ״ה [טרונ״ק]. גזע (של עץ).

גמ' אכני דאכפא. לאחר שקנאו העומרים מניחין אותן לייבשן ומניחין עליהם אבנים כדי שלא יפזרם הרוח: **סדורות.** בתוך השדה לעשות גדר לשדה: **צבורות.** ואע"ג דאין סדורות משיב להו תשמיש קבוע דשדה לימכר עמו: **הכא תרגימו אכני דאכפא.** כעין אמר מר הדר למילתיה לפרושי אליבא דר"מ ואליבא דרבנן: **לר"מ.** דאמר פרק המוכר את הספינה (לקמן דף עח:) מכר כרם מכר תשמישי כרם ושמעינן דאתא לאיפלוגי אדרבנן ולמימר דאפי' אותן תשמישין שאינן נמכרין לרבנן עם הכרם דלא קניני כל כך לר"מ מכורין הן והלכך בכל תשמישי כרם ושדה השנוין במשנתינו בעינן לפרושי היכי דמי דלר"מ מכור ולרבנן אינו מכור והלכך לר"מ הני אכני דאכפא מכורין הן בכלל שדה כיון דמתוקנות ומזומנות לצורך העומרים: **ואע"ג דלא מחתן.** שאינן מונחות בתוך השדה אלא חוץ לשדה דלהכי אהני מאי דאמר ר"מ מכר כל תשמישי כרם לטפויי במכירת השדה אפילו הנהו תשמישין שאינן מונחין בתוכו הואיל ולצורך השדה נתקנו. והא דאמרן לעיל (דף סה:) אפילו תימא ר"מ התם קניא כו' הני אכני דאכפא דמיתקני קרי קניא אף על פי שאין מחוברין בקרקע הרי קבועין לתשמיש שדה זו ואין דרך לטלטלן לשדה אחר ולא להשאילן: **לרבנן.** דאמרי לא מכר כל תשמישי כרם אלא המיוחדין הרבה לתשמיש אין נמכרין אלא ג"כ מחתן לתוך השדה: **ולעולא דאמר אבנים הסדורות לגדר.** ובעל כרחך סתמא כרבנן נקט למילתיה דלר"מ לא בעינן סדורות אלא דמתקנן לצורך גדר שדה זו: **אע"ג דלא פידרס.** זו על גב זו דבכלל כל תשמישי כרם הוא לרבנן לא מזדבני עד דפידרן לכך דהיינו מעשה גדול (ד) ותשמיש קבוע: **קניס מאי עבידתייהו.** מה צריכין לכרם קניס הגדילים בקרקע דקניס סתמא משמע ליה במקום גידולן כמו חילת הקניס: **קניס המחולקין.** מפולגין (ה) שמעמידים תחת הגפנים זקופין והאשכולות תולין באויר ולא יתקלקלו בקרקע וקורין להו פאסיל"ש: **דמשפיין.** משופין ומתוקנין לכך: **אע"ג דלא מוקמן.** שאינן זקופין ונעוצים עדיין בקרקע: **ואע"ג דמטאי למיחנך.** הגיע זמן קנירתה וסל"א כל העומד לקצור כקצור דמי אפ"ה לגבי מכירה מכורים בכלל שדה. ובלא מטאי לא איצטריך למיתני מכר דפשיטא היא שהרי השדה מוכר עכשיו לגמרי וזה הלוקח לא יניח למוכר לבשל כאן פירותיו ולקיטה השתא לא חזו הלכך פשיטא דודאי מכר: **אע"ג דאלימי.** דבתר תפיסת הקרקע אזלינן. ופרושי הוא דקמפרש גמ' למתני' ואזיל: **דלא קביעא.** בקרקע: **לר' מאיר דלא מחקנן.** דהשתא אינן תשמיש (ו) כלל ולרבנן דלא מחתן דלא הוי תשמיש קבוע ואשוב: **דצריכא לארעא.** לשטחה בשדה לאחר קנירה להנפח התבואה מריח הקרקע ולייבש: **דקטיני.** קניס דקיס: גרלה בעיני לפי שטת המשנה דקתני בין כך ובין כך לא מכר את חילת הקניס שהיא בית רובע ולא את השומירה שהיא עשויה בעיט ולא את חרוב כו' ובסיפא דרישא לא תנינן להו בתמניתין שכן סדר שמועה זו והכי גרסינן לה **ולא אם התבואה הבלוטה מן הקרקע ואע"ג דצריכא לארעא ולא אם חילת הקניס שהיא בית רובע ואע"ג דקטיני אמר ר' חייא בר אבא אמר ר' יוחנן לא אם חילת הקניס בלבד כו' עד אמר רב פפא והוא דקרו לה ווردא דפלניא ולא אם השומירה העשויה בעיט ואע"ג דקביעא בעי ר' אלעזר מלבנות של פתחים כו' בעי ר' זירא כו' בעי ר' ירמיה כו' עד היכא דלא מיטלטלי מאי חיקו ולא אם חרוב המורכב ולא אם סדן השקמה אע"ג דקטיני מנהני מילי אמר רב יהודה אמר רב דאמר קרא ויקס כו'.** ולפי שיש דברים קרים בשמועה זו טעו הסופרים ונשתבשו הספרים ולפי סדר שסדרתי אפרשנה: **לא אם חילת הקניס בלבד.** שהוא דבר חשוב ומחזיק בית רובע בקרקע אמרו דאינו (ו) מוכר עם השדה אלא אפי' ערוגה קטנה דלא הוי בית רובע. ואורחא דמילתא נקט של בשמיס לפי שדרך לקרות לה שם בפני עצמה והוא הדין לכל דבר שיש לו שם בפני עצמו. ובחילת קניס בלבד פירש לך שיעורא דמילתא דספיקא היא דאי הוי בית רובע יש לו שם בפני עצמו ואי לא לא: **אמר רב פפא והוא דקרו כו'.** לפרושי אתא היכי דמי יש לה שם בפני עצמה דקאמר רבי יוחנן: **ווردא דפלניא.** ערוגת בושם של פלוני: **אע"ג דקביעא.** השומירה בקרקע כיון דטויחה בעיט אינה מיטלטלת עוד וחשיבא (ז) ויש לה שם בפני עצמה והרי הוא כמוכר את השדה שלא מכר את הבית דאין בית בכלל שדה אלא בכלל חצר: **בעי רבי אלעזר כו'.** משום מתני' דקמיפלגא בשומירה בין עשויה בעיט בעיט נקט לה הכא להך בעיא דקמיפלגא נמי בין עשויה בעיט לנקיטי בסיכי. ובמוכר את הבית לחבירו קבעי אם מכר בכלל הבית מלבנות של פתחים אם לאו והוא תיקון שעושין סביב המזוזות ומלמעלה ומלמטה שהלת שוקף עליהן: **דמחברי בטיחא.** מחוברין בכותל אבנים בעיט: **דהא מחברי.** והוי מן הבית עצמו: **בסיכי.** יתידות קבל"ש ונוח לפרקן: **מאי.** מי אמרינן אינן צריכין לפתח כל כך ולא מכרן או לא תיקו: **בעי ר' זירא.** אם תמני לומר מלבנות של פתחים דנקיטי בסיכי מכורין בכלל הבית היינו משום דלחיזוק עבידן אבל מלבנות של חלונות דנקיטי בסיכי מהו לגוי עבידן ולא מזדבני או דלמא כיון דמחברי בסיכי הא מיחברי ומכרין כדאמרן גבי מלבנות פתחים אבל (ח) מחברי בעיט לא מיבעיא לן. כן גרלה בעיני: **מלבנות של כרעי המטה.** מחיצות עץ היו נותנים תחת כרעי המטה כדי שלא יקבו בקרקע. ואם תמני לומר גבי פתחים וחלונות דמזדבני היינו משום דמחברי מיהא בסיכי אבל הכא בדלא מיחברי למטה כלל כדמפרש ואזיל קמיבעיא ליה אם הוא מכור עם המטה או לא: **דמיטלטלי בהדה.** שמחוברין במסמרות או בסיכי: מנהני

ואת השומירה. רשב"ם גרים בריש"א שאין עשויה בעיט ובסיפא גבי לא מכר גרים העשויה ורבינו חננאל גרים לסיפא:

והוא דמחתן. אין גרלה לפרש לר"י (ג) דמחתי על העומרי' דמה אנו צריכין שיהו מונחים על העומרים הואיל והעומרים שהן תלושין אינן מכורין וגרלה לר"י דלא מחתן היינו שמעולם לא הניחו על העומרים ומחתן היינו שכבר הונחו ולאו דמחתי השתא:

מחולקין. בערוך (ד) פירש שהסירו הקליפות כדי שלא יתליעו: **ולא את חיצת הקנים כו'.** **אע"ג דקטיני.** עוד יתרץ לקמן על משנה זו ובהיא דשומירה ומרוב אלא כן דרך הגמרא שמתחלה מפרש המשנה ואח"כ מתרץ:

בעי ר' אלעזר מלבנות פתחים. לא כפי' הקונטרס דאפתח הבית קאי הא לא איירי כלל במכר בית אלא גרלה לר"י דאפתח שומירה קאי ואשומירה דרישא קאי דקתני דמכר את השומירה:

מנא

גמ' מאי אבנים שהן לצרכה הכא תרגימו [א]אבני דאכפא עולא אמר [ב]אבנים הסדורות לגדר והא תני ר' חייא אבנים צבורות לגדר תני סדורות הכא תרגימו אבני דאכפא לר"מ דמתקנן אע"ג דלא מחתן לרבנן [ג]הוא דמחתן ולעולא דאמר אבנים הסדורות לגדר לר"מ דמתקנן אע"ג דלא סדרן לרבנן [ד]הוא דסדרן: ואת הקנים שבכרם שהן לצרכו: קנים מאי עבידתייהו אמרי דבי רבי ינאי [ה]קנים המחולקין שמעמידים תחת הגפנים לר"מ דמשפיין אע"ג דלא מוקמן לרבנן הוא דמוקמן: ואת התבואה המחוברת לקרקע וכו': ואע"ג דמטאי למיחצד: ואת חיצת הקנים שפחותה מבית רובע: ואע"ג דאלימי: ואת השומירה שאינה עשויה בטיט: אע"ג דלא קביעא בארעא: ואת החרוב שאינו מורכב ואת בתולת השקמה: אע"ג דאלימי: אבל לא מכר (ו) את האבנים שאינן לצרכה: לר"מ דלא מתקנן לרבנן דלא מחתן ולעולא דאמר אבנים הסדורות לגדר לר' מאיר דלא מתקנן לרבנן דלא סדרן: ולא את הקנים שבכרם שאינן לצרכו: לר' מאיר דלא משפיין לרבנן דלא מוקמן: ולא את התבואה התלושה מן הקרקע: ואע"ג דצריכא לארעא: ולא את חיצת הקנים שהיא בית רובע: ואע"ג דקטיני א"ר חייא בר אבא א"ר יוחנן לא חיצת הקנים בלבד אלא אפילו ערוגה קטנה של בשמים ויש לה שם בפני עצמה אינה נמכרת עמה אמר רב פפא והוא דקרו לה ווردא דפלניא: ולא השומירה העשויה בטיט: ואע"ג (ז) דמחברא בארעא: (ו)(ולא את חרוב המורכב ולא סדן השקמה: ואע"ג דקטיני:) בעי רבי אלעזר מלבנות של פתחים מהו היכא דמחברי בטינא לא תיבעי לך דהא מחבר כי תיבעי לך דנקיטי בסיכי מאי תיקו בעי רבי זירא מלבנות של חלונות מהו מי אמרינן לגוי בעלמא הוא דעבידי או דלמא כיון דמחברי מחברי תיקו בעי רבי ירמיה מלבנות של כרעי המטה מהו כל היכא דמיטלטלי בהדה לא תיבעי לך דהא מיטלטלי כי תיבעי לך היכא דלא מיטלטלי מאי תיקו: ולא את חרוב המורכב ולא סדן השקמה (ג) וכו':

מנא

מסורת הש"ס

(א) רש"ל מ"ז, ב) ל"ל ואינה מטלטלת עוד כיון דטויחה בעיט מביבא ש"ם וכו. רש"ש, ג) ל"ל לר"י לפרש. יעב"ן, ד) (ערך פלק ל').

הגהות הב"ח

(א) גמ' אבל לא מכר לא את האבנים שאין לצרכה למ"ד אבני דאכפא לר"מ דלא מתקנן: (ב) שם בעיט ואע"ג דקביעא בארעא: (ג) שם ולא סדן השקמה ואע"ג דקטיני מנא הני מילי כל"ל ומיבעא וכו' נמחק: (ד) רשב"ם ד"ה אם"ג וכו' מעשה גדול לתשמיש קבוע דומה הס"ד: (ה) ד"ה קניס המחולקין מפולגין הס"ד ואח"כ מ"ה שמעמידים וכו' והאשכולות תלויין באויר: (ו) ד"ה לרבי מאיר וכו' תשמיש שדה כלל: (ו) ד"ה לא את חיצת וכו' דאינו מכור עם השדה: (ח) ד"ה בעי ר' זירא וכו' אבל אי מתנכר:

עין משפט נר מצוה

מח א ב ג ד ה מי' פכ"ו מהל' מכירה הל ב סמג עשין פב טוש"ע מ"מ סימן רטו סעיף ה:

לעזי רש"י

פאשיל"ש [פיישיל"ש]. תמוכות גפן.
קבילי"ש [קיבילי"ש]. יחדות, קרסולים.

רבינו גרשום

אבני דאכפא. אותן אבנים שמשימין על העומרין כדי שלא יתפזרו אילך ואילך: לר' מאיר. דאמר מכר את הכרם מכר כל תשמישי הכרם. כיון דמתקנן. שמשופין אע"ג דלא מניח על העומרין עדיין או על הבנין מכורות. לרבנן אין נמכרות עד דמנחן בבנין משום דלאו כגוף של קרקע דמי. (ו) אלמא עד דמנחן אכפי: תני סדורות. בגדר. קנים המחולקין המעמידין הגפנים. שלאותן שמעמידי' בהם הגפנים קלופין הן הקליפות שעליהן כדי שלא יכנסו המים בין הקליפה ובין העץ ומתליע שלא יהיו אותן תולעין יוצאין ומתליעין הכרם: לר"מ כיון דמשפיין. שמקולעין ומחודדין הוו שימושי הכרם. לרבנן לא הוו שימושי הכרם עד דמנחן ומוקמי בכרם ואין נמכר: אע"ג דמטאי למיחצד. הואיל דמחובר לקרקע כקרקע דמי: ואע"ג דאלימי. הקנים נמכרין עמה הואיל דפחותה: שאינה עשויה בטיט אע"ג דלא קביעא יפה בקרקע. סד"א כיון דלא קביע לאו כגופה של קרקע דמי אפי' הכי מכורה: ואת חיצת הקנים. אלו קנים הדוקרנין ושיוצאים כמה קנים בגזע אחד אע"ג דאלימי. דמהו דתימ' שדה בפני עצמה דמי אפי' הכי מכורה: ואת החרוב שאינו מורכב. דאכתי כל זמן דלא צריך ריכבא לא דבר חשוב הוא. חרוב מורכב. כעין שמרכיבין בין האילנות זקנים כדי להחזירם בכוחן הואיל שאינו מורכב לאו שדה בפ"ע דמיא: ואת בתולת השקמה. שלא הגדיל כל כך שהוא בחור. שקמה כך הוא שם האילן: ואע"ג דצריכא לארעא. שתהא מונחת שם עד שתייבש: אף על גב דקביעי בשדה לא מכרה. [כיון] שהיא עשויה בטיט ורשות בפ"ע הוי: סדן השקמה. דהוי אילן חשוב שקוצצין הענפים שלו כדי להגדילן לצורך קורות וזהו סדן: מלבנות של פתחים. אותן אבנים שעומדין במזוזות הפתח שלועזין אושרי"ש. אותן מזוזות שבפתח הבית המחובר בקרקע מהו. מכרן או לא מכרן: כי תיבעי לך היכא דנקיטי בסיכי. שאין מחוברות בקרקע כי אם כעין שעושין ציר לדלת (בזימנא) שכל אחת נכנסת בחברתה וכבר מחוברין: לגוי עבידן. המלבנות ולא מזדבני. או דלמא (לא) אינהו מזדבני: מלבנות של כרעי המטה. אלו לבנים שמשימין תחת כרעי המטה שלא יתליעו מלחלוחית של קרקע. שהיא בית רובע רשות בפ"ע הוי ולא מזדבני:

ז) לגלוה ל"ל והלכך נעיין עד דמנחן אכפי.